

Műítész. Így nevezték régente a kritikusat. (V. ö. Színikritikus.)

Műkedvelő. A nem hivatásos színpadi szereplő neve. A M. szó csak 1830. után keletkezett. (»Magyar Nyelv«, 1909., 10. sz., 449. oldal.) Vannak főrangú és polgári M-k. Vállalkozásuk érdekes, mert nem kenyérszerzés a céljuk, hanem mulatságból, időöltésből, művelődésből kifolyólag vállalnak szereplést. Gyakran jótékonycélra is játszanak a M-k; volt rá eset igen sokszor, hogy gyakorlott M-k nyitottak meg új színházakat és műkedvelőkből lettek hivatásos színészek is.

Műkedvelő (A). Dezső József folyóirata, megjelent 1906—7-ben, Budapesten.

Műkedvelő Egyesületek Országos Szövetsége. (Lásd: Magyar —.)

Műkedvelői előadások. A nem hivatásos színészek színielőadásait műkedvelők szokták rendezni a maguk mulatságára nyilvános, esetleg zártkörű jelleggel. Nálunk már a legrégibb időktől fogva divatozott. Tudunk arról, hogy 1628-ban Bethlen Gáborné, az erdélyi fejedelemasszony palotájában főrangú előadókkal tartott színelőadást és 1677-ben gr. Forgách Ádám országbíró pozsonyi palotájában is tartottak magyar nyelven előadást.

Műkedvelői társulatok hazánkban mindenütt alakultak, leginkább azonban oly helyeken, ahova hivatásos színtársulatok csak gyéren látogathattak el. Ezen alakulásoknak erkölcsi hasznuk is volt, amennyiben nagyban megkedveltették a közönséggel a színészet pártolását. Többek között tudunk a következő városok műkedvelői alakulatairól: a kúnshalmi ifjúság 1818. jan. 6-án tömörült, hogy színpadi művészetét bemutassa. Erről a »Magyar Kurir« ekkép tudósít: az »Intermezzo« c. darabot »néemely a theatriumi mulatságokban gyönyörködő személyek magyar nyelven eljádozták«. (1818. jan. 27.); a dévai műkedvelői társulat megalakult 1820-ban; Losoncon 1837. január havában játszottak először a műkedvelők; Muzslán 1839. aug. 4-én; Kiskúnhalason 1841. év végén (újra megalakult a műkedvelői tár-

sulat 1895. dec. havában, Dékányi Árpád főgimnáziumi tanár közreműködésével): Dabason, Székesfehérvárott és Nagybányán 1843-ban; Nagykőrösön 1844. október, Tasson december havában; Békésen 1845-ben; Felcsuthon 1847-ben; Felsőbányán 1857-ben; Szilágysomlyón 1858. máj. 10-én; Szinérváralján 1858. november havában; 1858-ban megalakult még Jászberényben is. Zilahon az 50-es években alakult; Kecskeméten megalakult 1859. szept. 15-én, midőn Szigligeti »Szökött katoná« c. népszínműve került színre. — Egyéb alakulások: Szolnokon, 1862. ápr. Első előadás ápr. 21. Kisfaludy Károly »Szeget-szeggel« c. v.-ja és Szigeti József »Becsületszó« c. v.-ja került színre. Abonyban és Selmecen 1864. febr. havában játszanak először a műkedvelők; Szarvason jún. havában, ugyanezen évben Sepsiszentgyörgyön is alakul műkedvelői társulat. Hajdudorogon 1864. aug. 18-án, Aradon 1865. máj. havában, Borosjenőn 1866. márc. havában, Kőrösladányban 1873-ban alakult. Ugyanezen évben Rakóczy Pállal megalakul a Fővárosi Iparoskör, 1874. év elején Gyöngyösön, 1876. jún. havában Szatmárt, 1877-ben Battyányán, 1881. nov. havában Kúlán, 1883. ápr. havában Nagyrőcén, egy év múlva Besztercén is találunk műkedvelőket. Monoron 1885. aug. havában, Szilágycsehn 1890. jan. havában lépnek fel először a műkedvelők. Baján az 1919. év folyamán alakult a Műkedvelők Köre. Ez azonban kb. 1926. óta már beszüntette tevékenységét. Az egyes társadalmi egyesületeknek (különösen: Mansz, Ipartestület, Turul Sportegylet, Posztógyári Sportegylet, stb.), van külön műkedvelő csoportja. A műkedvelő tagok azonban alkalomszerűen társulnak egy-egy előadásra. 1928. máj. havában a belügyminiszter a műkedvelői előadások ügyében a következő rendeletet adta ki: »A műkedvelő társulatok és előadások megfelelő ellenőrzése, valamint a legsúlyosabb válsággal küzdő vidéki színészet érdekében a belügyminiszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértően elrendelte, hogy a kormányhatóságilag láttamozott alapszabályokkal működő műkedvelő előadások tartására alakult egyesületek a körrendelet keltétől számított harminc napon belül a